

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/93/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5112233735
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Amália Paulerová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5112233735.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, v právnej veci navrhovateľa: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, v zastúpení advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, proti odporcovi: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné nám. 13, Bratislava, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, na základe odvolania navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č.k. 14C/260/2012-26 zo dňa 11.11.2013, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením okresný súd zastavil konanie, postupoval tak podľa § 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 103 O.s.p.. V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na ústavnú zásadu rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania a z nej plynúcu prejednacíu zásadu, ktorá znamená povinnosť súdu prejednať len tvrdenia účastníkov a vyhodnotiť (len) dôkazy predkladané účastníkmi, s výnimkou okruhu skutočností podľa § 120 ods. 1 druhá veta O.s.p. (správne veta tretia - pozn. odvolacieho súdu), kedy súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhnú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, t.j., že bez vykonania dôkazu nie je možné návrhu vyhovieť, návrh zamietnuť, prípadne konanie zastaviť. Prejednacia zásada sa odráža aj vo viazanosti súdu návrhom a to jednak petitom, ktorý vyjadruje čo navrhovateľ požaduje a opisom rozhodných skutočností, ktoré nárok špecificky vymedzujú. Prejednacia zásada je prelomená len v osobitných konaniach ex offio podľa § 120 ods. 2 O.s.p., medzi ktoré prejednávaná vec nepatrí. V tejto spojitosti prvostupňový súd odkazuje na judikatúru Ústavného súdu SR, v zmysle záverov ktorej, autonómii vôle strán v občianskom súdnom konaní zodpovedá procesnoprávny aspekt, ktorého obsahom je právo účastníka konania oprávňujúce ho na slobodné disponovanie s hmotnými a procesnými právami v občianskom súdnom konaní. Reálne nebezpečenstvo porušenia tohto ústavného práva vyplýva z toho, že iný subjekt by mohol nútiť účastníka konať tak, ako to nezodpovedá jeho vôli. Je totiž výsostným právom účastníka rozhodovať o tom, aký procesný materiál súdu dodá.

Nadväzne, v okolnostiach posudzovanej veci okresný súd považoval tvrdenie navrhovateľa, že požiadal odporcu o predbežné prerokovanie nároku podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. za skutkové tvrdenie rozhodujúce pre rozhodnutie o nárokoch podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. a zároveň sa jedná o podmienku, bez preukázania ktorej nemôže súd o uplatnenom nároku konať.

Ďalej okresný súd argumentoval, že hoci navrhovateľ o predloženie potvrdenia o prijatí žiadosti o predbežné prerokovanie návrhu požiadal, navrhovateľ len uviedol, že nedisponuje rovnopisom návrhu na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorý by obsahoval vyznačený dátum podania. Zároveň na preukázanie existencie takéhoto návrhu navrhol oboznámiť bližšie neidentifikovaný spis odporcu, pretože printový rovnopis návrhu z dôvodu hospodárnosti a z dôvodu nenavyšovania škody nevyhotovil. Navrhovateľ tiež uviedol, že je ochotný poskytnúť súdu databázu návrhov v elektronickej

forme obsahujúcu celkovo 43.597 návrhov a poukázal na okolnosť, že odporca nenamieta, že by takýto návrh nebol podaný. Dodal, že v konaniach EX 16156/2011, EX 15661/2010, EX 8255/2009 a EX 15661/2010 vedených pred OS Žilina predložil prílohu o prijatí žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, preto tieto skutočnosti majú byť súdu známe z jeho vlastnej činnosti.

Prvostupňový súd s ohľadom na opísané stanovisko navrhovateľa a vyššie formulované východiská konštatoval, že je vecou navrhovateľa, aký postoj zaujme k ochrane a uplatneniu jeho práv v súdnom konaní. Skutočnosť, že navrhovateľ nechce vyvíjať činnosť v súvislosti s uplatneným nárokom, nemožno považovať za zásadu hospodárnosti konania, ako jednu z procesných zásad súdneho konania. Činnosť účastníkov konania totiž nemá nič spoločné s hospodárnosťou súdneho konania, naopak práve nečinnosť zväčša vyvoláva zvýšené náklady konania. Náklady na strane účastníkov nie sú nákladmi súdneho konania, ale nákladmi a trovami, ktoré si v konaní môže uplatniť každý účastník konania. Súd, ani jednotlivý sudca, ktorý má pridelenú vec, nemôže „len tak“ nahliadať do spisov, v ktorých je zákonným sudcom iná osoba, či „náhodou“ neobsahujú dôkazy v prospech navrhovateľa v inom konaní.

Taktiež platí, že preukázanie nárokov navrhovateľa nie je skutočnosťou, ktorou by disponoval výhradne odporca, a preto súd nemôže postupovať tak, že by pod hrozbou sankcie na preukázanie nárokov v prospech navrhovateľa, zaviazal odporcu. Takýmto konaním by súd nútil odporcu konať proti sebe a vlastným záujmom čo je neprípustné.

Pokiaľ navrhovateľ podal návrh na predbežné prerokovanie, musí podľa prvostupňového súdu disponovať minimálne obsahom takéhoto návrhu, pretože inak by nemohol podať žalobu, ktorá sa od takýchto nárokov odvíja. Za irelevantné súd považuje, či návrh bol podaný individuálne alebo hromadne, v elektronickej alebo listinnej podobe. Navrhovateľ takýmto návrhom musel disponovať, keď ho odosielal odporcovi a pokiaľ mienil nároky uplatniť v súdnom konaní, mohol si rovnopis zabezpečiť. Navyše, sám navrhovateľ tvrdí, že disponuje databázou 43.597 návrhov, teda nemôže mu nič brániť, aby si v ním zhotovenej databáze návrh vyhľadal, zistil či a kedy bol podaný na odoslanie, či bol doručený odporcovi a všetky skutočnosti súdu oznámil. Zaslanie databázy totiž nie je dôkazom v zmysle ust. § 125 O.s.p., rovnako ako dôkazom nie je ani oboznámenie sa s obsahom spisu, či už spisu súdu alebo inej osoby. Dôkazom môže byť len konkrétna listina, podanie, doručienka, ktorý musí účastník označiť tak, aby bolo možné dôkaz vykonať, t.j. oboznámiť listinu či už z databázy alebo zo spisu. Podľa názoru súdu navrhovateľovi nič nemôže brániť, aby takýto návrh vyhľadal a predložil. Súd môže sám vyhľadať alebo vyžiadať dôkaz len vtedy, ak ho nemôže navrhovateľ predložiť, pretože ním nedisponuje alebo ho nemôže získať. Ak teda navrhovateľ disponuje databázou, môže súdu predložiť aj jednotlivý návrh, ak ňou nedisponuje, môže si vyžiadať od orgánu, ktorému doručil žiadosť o predbežné prejednanie návrhu potvrdenie o tom, že takúto žiadosť predložil. Okresný súd odmietol akceptovať vyhrážky navrhovateľa o predkladaní databáz značného rozsahu, resp. pripojovaní spisov odporcu. V prípade šikanózných podaní, ktoré by nútili súd vykonávať činnosť za účastníka, je súd oprávnený takéto návrhy na vydanie dôkazu odmietnuť. Vykonanie dôkazu nie je jeho vyhľadanie.

Nakoľko okresný súd nezistil, že by bola zo strany navrhovateľa podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku a rozhodovať môže len o tej časti nároku, ktorej nebolo vyhovené, dospel k záveru o nevyhnutnosti zastaviť konanie. Nestotožnil sa s názormi, v zmysle ktorých v prípade nepreukázania uplatnenia nároku na predbežné prerokovanie veci je potrebné konanie prerušiť a vyzvať účastníka na podanie návrhu na predbežné prerokovanie, nakoľko takéto rozhodnutia boli vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., ktorému obdobiu zodpovedala zásada materiálnej pravdy, na rozdiel od aktuálnej (od r. 1992) zásady formálnej pravdy.

Taktiež za dôvodné nepovažoval postúpenie veci (po jej zastavení) inému orgánu, nakoľko navrhovateľ sám tvrdil, že vo vzťahu k uplatneným nárokom požiadal o predbežné prerokovanie. Záverom konštatoval, že nemohol vec prejednať na pojednávaní, pretože podľa § 16 ods. 1 zákona č. 214/2003 Z.z. poškodený sa môže domáhať nárokov na súde len vtedy, ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti. Navrhovateľom však nebolo preukázané, že by vec patrila do právomoci súdov SR.

O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie navrhovateľ v zákonnej lehote a domáhal sa zrušenia „rozsudku“ a vrátenia veci na „opätovné prejednanie“. Napádal záver okresného súdu o nepreukázaní

predbežného prerokovania nároku na náhradu škody. Predmetnú podmienku konania považoval za splnenú predložením zoznamu jednotlivých žiadostí, ktorý ministerstvo potvrdilo. Zopakoval, že odporca nikdy nenamietal okolnosť, že by navrhovateľ v tejto konkrétnej veci nepodal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Vytýkal okresnému súdu, že napriek viacnásobnému označeniu dôkazu (spis ministerstva), tento dôkaz nevykonal, resp. ho odignoroval bez kvalifikovaného odôvodnenia. Záver, že odporca „nemôže jednoznačne potvrdiť, že jednotlivé uplatnené nároky boli aj predmetom doručených žiadostí o predbežné prerokovanie“, označil odvolateľ za nelogický a zavádzajúci. Uzavrel, že hoci jeden dôkaz predložil a druhý označil, okresný súd k svojmu záveru nedospel s určitosťou, ale len na základe pochybností.

Zároveň odvolateľ s poukázaním na koncepciu nezávislosti a objektívnej nestrannosti sudcu namietal, že v konaní rozhodoval vylúčený sudca. Okolnosť, že krajský súd nevzhladol v navrhovateľom označených skutočnostiach dôvod na vylúčenie sudcu, nič nemení na tom, že v očiach navrhovateľa a objektívne v očiach verejnosti nemožno konajúceho sudcu považovať za nestranného. Rozhodnutie krajského súdu bolo podľa odvolateľa vydané v rozpore s ustálenou praxou iných krajských súdov v skutkovo a právne totožných veciach. Zároveň je v rozpore s judikatúrou Ústavného súdu SR, Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zachovávanía práva na nestranný súd.

Za dôvod zrušenia napadnutého uznesenia navrhovateľ označil aj okolnosť, že konečné meritórne rozhodnutie neprichádzalo v čase jeho vydania do úvahy aj preto, že „súd v rovnakom rozhodnutí rozhodol aj o zamietnutí návrhu navrhovateľa na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.“ Takýto postup okresného súdu, ktorý predbehol vydaním meritórneho rozhodnutia účinky právoplatného rozhodnutia o prerušení konania z dôvodu rozhodovania otázky nestrannosti sudcu, podľa odvolateľa, zakladá porušenie jeho práva na súdnu ochranu. Okresný súd ignoroval žiadosť navrhovateľa o zrušenie nariadeného pojednávania z dôležitého dôvodu, v dôsledku čoho sa nemal možnosť vyjadriť k tvrdeniam odporcu, z ktorých súd pri svojom rozhodovaní vychádzal a zachytil ich aj v odôvodnení rozhodnutia, sám nemal možnosť navrhnúť dôkazy na podporu svojich protitvrdení, preto došlo k „degradácii zásady kontradiktórnosti“.

Vo vzťahu k výroku o trovách konania poukázal na účelnosť použitia motorového vozidla s enormnou spotrebou pohonných látok.

Odporca ostal v odvolacom konaní nečinný.

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal účastník (§ 201 prvá veta O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 212 ods. 1,2 písm. b/ O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. f/, h/ods. 2 O.s.p.

Odvolací súd sa nezaoberal (z hľadiska rozsahu podstatnou) časťou odvolacej argumentácie navrhovateľa, ktorá nekorešpondovala s obsahom napadnutého rozhodnutia. V tejto spojitosti zdôrazňuje svoju viazanosť odvolacími dôvodmi (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a tomu korelujúcu zodpovednosť navrhovateľa za konkrétne vymedzenie odvolania. Zároveň nie je možné zaoberať sa prieskumom procesných situácií namietaných odvolateľom, ku ktorým v konaní pred súdom prvého stupňa ani nedošlo. V tomto kontexte sú všetky odvolateľove tvrdenia o porušení práva na kontradiktórne konanie, o odňatí možnosti konať pred súdom v dôsledku neakceptovania žiadosti o odročenie pojednávania, o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, či o účelnosti priznaných trov konania v plnej miere bezpredmetné.

Nenáležitou je aj námietka o rozhodovaní veci vylúčeným sudcom. Zákonný sudca sa správne riadil záverom (svojho) nadriadeného súdu o jeho nevylúčení a subjektívny pocit navrhovateľa nie je v tomto smere určujúci. Nadväzne nie je daný právny dôvod na opätovné posudzovanie (ne)zaujatosti konajúceho sudcu nadriadeným súdom.

Odvolateľ poukazuje tiež na (niektoré) rozhodnutia Krajských súdov v Trnave, Nitre a Prešove o vylúčení všetkých sudcov konajúceho/okresného súdu. V danej súvislosti je potrebné upriamiť pozornosť tak na skutočnosť, že tieto rozhodnutia nie sú v súdnej veci záväzné (§ 135, § 226 O.s.p.), ako aj na rozhodovacia prax Krajských súdov v Banskej Bystrici, Trenčíne, Košiciach, Bratislave (tieto súdy zhodne ako konajúci odvolací súd nevideli dôvod pre vylúčenie sudcu v okolnosti, že predmetom konania je nesprávny úradný postup súdu, na ktorom sudca vykonáva funkciu) a predovšetkým na aktuálnu aplikačnú prax Najvyššieho súdu SR. Najvyšší súd SR sa i pri zohľadnení tzv. teórie zdania v prevažujúcej miere prikláňa k záveru o povinnosti sudcu v každej veci zachovať vecný profesionálny

prístup, pričom samotná skutočnosť, že predmetom konania je údajný nesprávny úradný postup súdu, na ktorom sudca vykonáva svoju funkciu, nezakladá pomer sudcu k veci; teda nie je daný dôvod pre jeho vylúčenie. Osobitosť vzťahu sudcu k štátu umožňuje sudcovi konať a rozhodovať nezávisle a nezaújato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach týkajúcich sa štátu, s ktorým tento vzťah po dobu výkonu sudcovskej funkcie má, ako aj vo veciach týkajúcich sa súdu, na ktorom aktuálne vykonáva svoju funkciu (bližšie napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Nc 54/2012, 1Nc 16/2012).

Zároveň platí, že procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy a procesné úkony a rozhodovať podľa nich (rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 329/2004). Súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie totiž nie je záväzok súdu rozhodovať v súlade so skutkovými a právnymi názormi účastníka konania.

Vo všeobecnosti správnymi sú okresným súdom formulované východiská (ústavný princíp rovnosti a jeho konzekvencie) jeho rozhodnutia. Nadväzne však nepresvedčivými a vnútorne rozpornými sú čiastkové závery z nich vyvodené. Na jednej strane totiž prvostupňový súd konštatuje, že návrh na predbežné prerokovanie nepovažuje za uplatnený (a preto vec nemôže meritórne prejednať), vzápätí však (v protiklade so svojim konštatovaním) uvádza, že súd nemá dôvod vec ani postúpiť orgánu príslušnému na jeho prejednanie, nakoľko navrhovateľ tvrdí (a súd to akceptuje), že vo vzťahu k uplatneným nárokom o predbežné prerokovanie požiadal.

Text odôvodnenia okresného súdu umožňuje nadobudnúť dojem, že nepreukázanie predbežného prerokovania nároku je viac predpokladom/domnienkou prvostupňového súdu ako jeho jednoznačným ustáleným záverom. Záver súdu o nedostatku podmienky konania však nemôže byť postavený v rovine dohadov, pričom problematickým sa javí dostatočne jasné vymedzenie procesného stavu, ktorý okresný súd ustálil za základ posudzovaného rozhodnutia.

Z okolností súdnej veci nie je sporné (hoci sa tým okresný súd rozsiahlo zaoberal) či navrhovateľ spornou databázou disponuje, resp. či mu určitá okolnosť bráni vyhľadať v nej konkrétny dôkaz. Podstatou konania navrhovateľa je, že na preukázanie svojho tvrdenia predkladá návrhy. V tejto súvislosti odvolací súd zo všeobecného hľadiska uvádza, že je namieste vyžadovať od účastníka/navrhovateľa predloženie dôkazu, ktorý je výsledkom jeho vlastnej činnosti, bol ním vytvorený a teda logicky musí byť v jeho dispozícii. Správnou je tiež úvaha okresného súdu, že prenášanie dôkaznej povinnosti na protistranu proti jej vôli, je z procesného hľadiska neopodstatnené. Nepochybné žiaducou je situácia, kedy navrhovateľ zároveň s podaním žalobného návrhu preukáže aj uplatnenie individuálneho nároku na predbežné prerokovanie, čo sa však v danej veci nestalo. Je nadväzne na úvahu okresného súdu, či existujúci stav ustáli za postačujúci pre meritórne rozhodovanie, alebo vyzve navrhovateľa na preukázanie uplatnenia predbežného nároku v zmysle predstáv súdu, napr. v podobe predloženia len konkrétnej listiny z príslušnej databázy. Avšak za (procesnej) situácie, kedy navrhovateľ splnenie podmienky konania tvrdí, na preukázanie svojho tvrdenia predkladá viacero návrhov (nad rámec ktorých samotný okresný súd uvádza ďalšiu možnosť, a to že navrhovateľ si môže vyžiadať potvrdenie od orgánu, ktorému doručil žiadosť o predbežné prejednanie) a zároveň odporca splnenie podmienky nepopiera, zvolený postup prvostupňového súdu vykazuje znaky odmietnutia spravodlivosti. Opísané procesné závery pritom nesúvisia so zásadou materiálnej, resp. formálnej pravdy ako kritériami meritórneho rozhodovania súdu.

Okresný súd navyše nevyhodnotil súvislosť vyplývajúcu z ust. § 16 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, v zmysle ktorého neodstránenie nedostatkov žiadosti o predbežné prerokovanie nároku nebráni poškodenému domáhať sa (za splnenia ostatných zákonných podmienok) uplatnenia nároku na všeobecnom súde. Osobitne, ak z vyjadrení odporcu známych odvolaciu súdu z iných konaní (v obdobných veciach, § 121 O.s.p.) sa javí pravdepodobným, že navrhovateľ žiadosti na predbežné prerokovanie uplatnil/podal, avšak tieto nemali všetky náležitosti.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu **n i e j e** odvolanie prípustné.